

Kartlegging av gytegroper i Stjørdalselva (2021)

Viser til avtale og tilskudd fra Statsforvalteren i Trøndelag og NTE til kartlegging av gytegroper i Stjørdalselva i 2021. Dette notatet er etter mal fra tidligere rapportering for undersøkelser etter 2006 (NTNU Vitenskapsmuseet). Prosjektet er i 2021 gjennomført i samarbeid mellom tiltakshaver Stjørdalsvassdragets elveeierlag, Stjørdalsvassdragets klekkeri og innhentet prosjektleder Bjørn B. Skei.

Kartleggingen ble gjennomført 7.–9. november 2021 som er etter gyteperioden i Stjørdalselva. Tidligere er undersøkelser blitt gjennomført i omtrent samme tidsrom, men også før eller senere på året enn det som var tilfellet i 2021. Vær, temperatur og vannføring er avgjørende for slike registreringer. Perioden før oppstart var preget av milde temperaturer og generelt mye nedbør, og ved Vardetun målestasjon i Meråker ble det målt total nedbør 128,9 mm for oktober 2021, mot normal 85,7 mm.

Prosjektet kunne gjennomføres etter kuldegrader og oppholdsvær siste døgn før oppstart, klart og temperatur ca. –7 til –2 grader både 7. og 8. november, og mer skyet og temperatur ca. 1 til 2 grader med noe nedbør først på dagen 9. november. Det som må kunne beskrives som optimale forhold og lange arbeidsdager de to første dagene la grunnlaget for en vellykket gjennomføring. Gode forhold med stort sett oppholdsvær siste dag etter senere oppstart. Vannføring nedenfor samløp Funna målestasjon i Meråker ble avlest til rett under 12,5 m³/s den 7. november kl. 10.30. Sanntidsdata for Hegra bru målestasjon i Stjørdal viser ca. 54, 36 og 39 m³/s for hhv. 7., 8. og 9. november alle kl. 12.00. Klart vær og kuldegrader medførte liten avrenning, relativt klart vann også fra sidevassdragene og gode siktforhold i Stjørdalselva. Årstiden tatt i betraktning var daglengden god med rundt 6 timer tilfredsstillende lys. Det var små perioder med mindre nedbør og noe vindpåvirkning siste dag, uten at dette virket veldig forstyrrende på undersøkelsene. Dette vurderes som ingen vesentlig påvirkning på antall registrerte gytegroper samlet. Tidligere år er siktforholdene rapportert noe dårligere mellom samløp Sona og samløp Forra, det var ingen vesentlig forskjell i 2021.

Det ble benyttet samme metodikk som tidligere etter 2006 der to båtlag tok hver sin side av elva til midtpartiet og registrerte gytegroper visuelt. Konturene på en del groper vil alltid kunne være vanskelig å se godt, og ofte må mannskapet ut av båtene for å sjekke og kjenne etter om det er ny og løs oppgravd grus eller gamle groper. Under rådende forhold var det ikke nødvendig å ta i bruk vannkikkert. Alle observerte groper ble registrert med GPS, hhv. Garmin Astro 320 og Garmin GPSMAP 60CSx med nøyaktighet på ± 2–6 m i prosjektet. Registreringene ble deretter overført til digitale kart og data oppsummert. Totalt ble det registrert 347 gytegroper i 2021 mot 447, 278, 1127 og 197 i hhv. 2020, 2019, 2018 og 2017 (antall for 2020 og 2019 er kvalitetssikret og korrigert i arbeidet med dette notatet). Noen få steder kan det synes som om gytegroperne ligger på land og dette kan skyldes unøyaktig GPS-posisjon, men også at elveleiet enkelte steder er flyttet i forhold til opprinnelig kartgrunnlag.

Selv med gode forhold vil antallet groper som registreres være minimumstall, men så lenge gropene registreres omtrent til samme tid hvert år og med samme metodikk på relativt lav og lik vannføring forventes det at registreringene i grove trekk er sammenlignbare mellom år. Registreringene viser gropenes plassering i elva mellom år. I 2021 ble 67 % av gropene registrert i Meråker kommune, flest oppstrøms samløp Gudå.

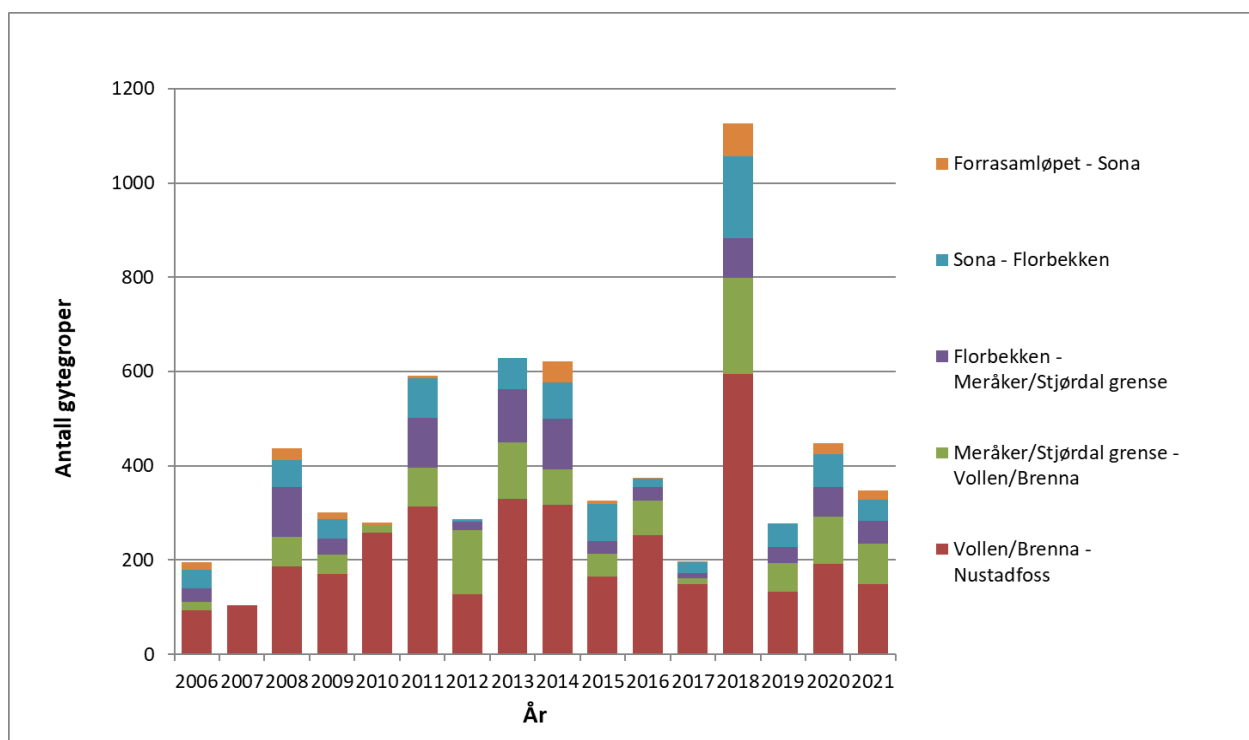
Kartutsnitt med plassering av gytegroper registrert i Stjørdalselva i 2021 følger etter figur 1–3 med antall gytegroper registrert per sone/strekning og totalt (figur 1), per km elvestrekning (figur 2) og per kvadratmeter elveareal (figur 3) per år for perioden 2006–2021 i Stjørdalselva, under. Det vises denne runden til Arnekleiv mfl. 2021 for mer bakgrunn og diskusjon knyttet til figurene. [1]

Med hilsen

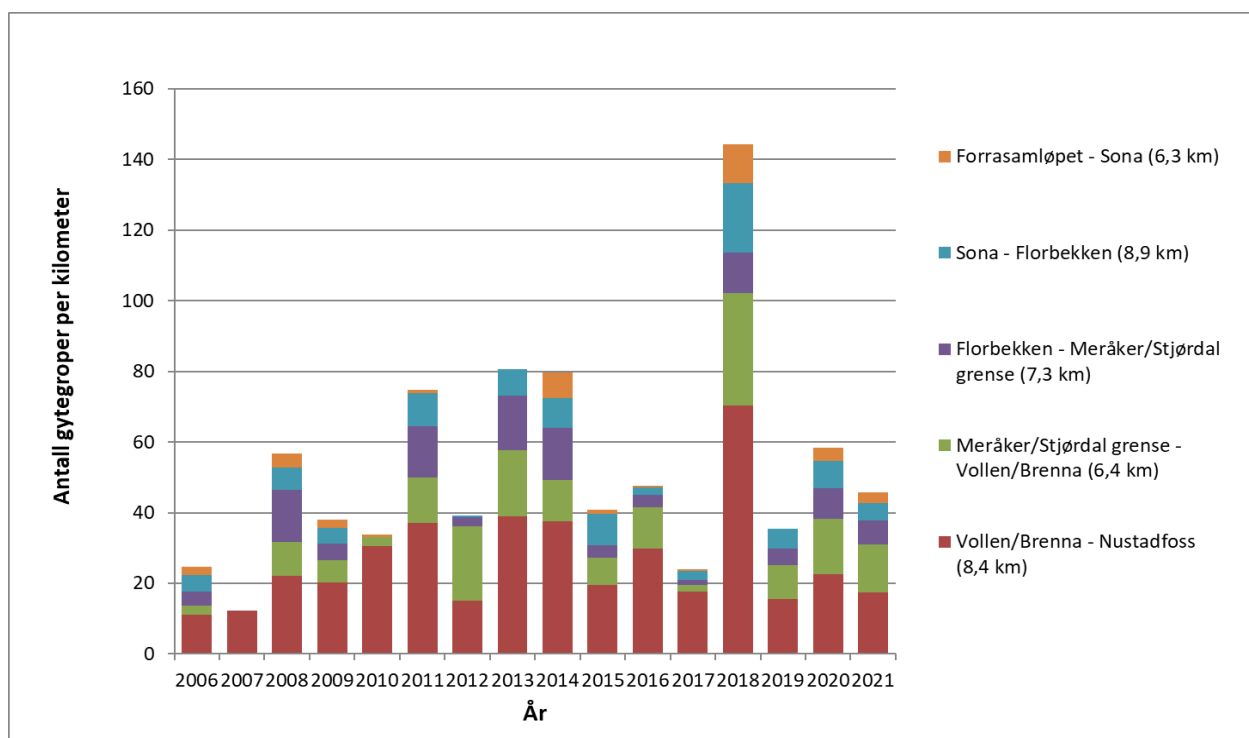
Bjørn B. Skei, **prosjektleder 2021**

Mobil: +47 482 50 150 | e-post: bjorn.skei@gmail.com

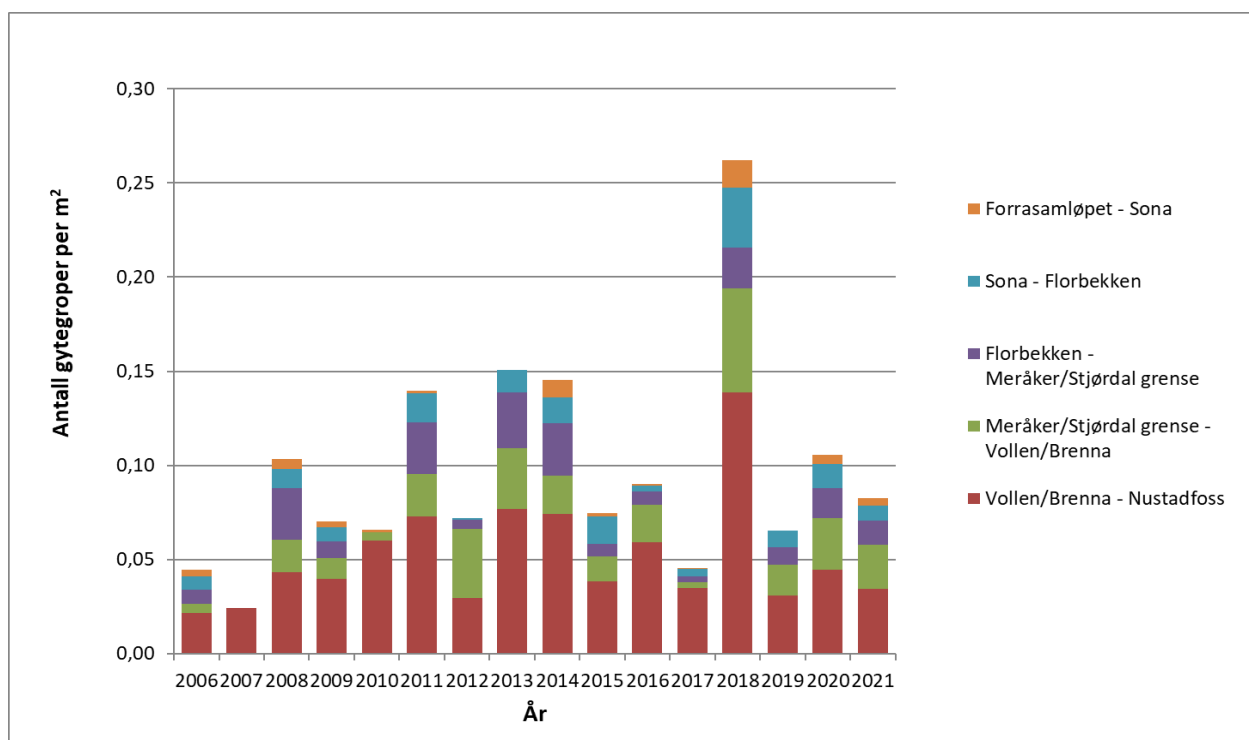
[1] Arnekleiv, J. V., Kjærstad, G., Rønning, L., Davidsen, J.G., Kielland, Ø. N. & Sjursen, A. D.
Ferskvannsbiologiske undersøkelser i Stjørdalsvassdraget 1990–2018, sluttrapport. 149 s. NTNU
Vitenskapsmuseet Naturhistorisk rapport 2021-5.

Figur 1. Antall gytegrøper registrert per sone/strekning og totalt per år for perioden 2006–2021 i Stjørdalselva.

Figur 2. Antall gytegrøper registrert per km elv på ulike strekninger per år for perioden 2006–2021 i Stjørdalselva.

Figur 3. Antall gytegrøper registrert per kvadratmeter elveareal på ulike strekninger per år for perioden 2006–2021 i Stjørdalselva.

